

Juhis PMA ja VTA vaheliseks koostööks tegutsemiseks mesilaste suurenenud suremuse põhjuste välja selgitamiseks

I. Mesinike ja taimekaitsevahendi kasutajate teavitamiskohustused

I.1. Mesinike kohustused:

Vastavalt Eesti Vabariigi valitsuse 26.06.2014. a määrusele nr 103 „Põllumajandusloomade register¹“ peavad **kõigi mesilate andmed olema kantud PRIA põllumajandusloomade registrisse (edaspidi registrisse)**. Registreeritud peavad olema kantud nii turustamise eesmärgil kui ka omatarbeks tegutsevad mesilad, sõltumata mesilasperede arvust. Täpne mesila asukoht ning mesiniku sidevahendite andmed registris võimaldavad põllupidajatel leida tema läheduses olevate mesilate kohta infot PRIA avaliku veebikaardi kaudu.

Vastavalt põllumajandusministri 29.11.2011. a määrusele nr 90 „Taimkaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded¹“ tuleb **mesinikul teavitada oma mesila olemasolust** naabruses asuvaid taimekaitsevahendi kasutajaid.

Registreering põllumajandusloomade registris seda kohustust ei täida, vaid hõlbustab üksnes taimekaitsevahendi kasutajal esimesena mesiniku poole pöördumist juhul, kui mesiniku kontaktandmed on kättesaadavad.

I.2. Taimkaitsevahendi kasutaja kohustused:

Vastavalt põllumajandusministri 29.11.2011. a määrusele nr 90 „Taimkaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded¹“ peab **taimekaitsevahendi kasutaja teavitama kavandatavast taimekaitsetööst vähemalt 48 tundi enne taimekaitsevahendiga pritsimise alustamist** seda isikut, kes on oma mesila olemasolust teada andnud ja kelle mesilaspered asuvad kuni kahe kilomeetri kaugusel põllust, kus taimekaitsevahendit kavatakse kasutada. Teades kavandatavatest taimekaitsetöödest saab mesinik jälgida taimekaitsetööde ajal oma mesilaste tegevust ja vajadusel võtta kasutusele ettevaatusabinõud.

II. Mesilaste suurenenud suremusest teavitamine

II.1. Mesinik teavitab mesilaste massilisest hukkumisest volitatud veterinaararsti või maakonna veterinaar keskuse järelevalveametnikku. Juhul, kui mesinik teavitab volitatud veterinaararsti, edastab viimane saadud info veterinaar keskuse järelevalveametnikule koheselt. Mesilaste massiline hukkumine on siis, kui mesilasperes on hukkunud korraga ühe ööpäeva jooksul enam kui 10% lennumesilastest.

Mesilaste ulatuslikust haigestumisest või hukkumisest teavitamine (volitatud veterinaararsti või maakondlikku veterinaar keskust) on vastavalt loomatauditõrje seaduse § 9-le mesinikule kohustuslik.

II.2. Veterinaar keskuse järelevalveametnik teavitab võimalikust taimekaitsevahendite väärkasutusest Põllumajandusameti (PMA) taimekaitse valdkonna järelevalveametnikku.

II.3. Kui mesinik teavitab PMA d kahtlusest, et tema mesila lähiümbruses on toimunud võimalik taimekaitsevahendi kasutamise nõuete rikkumine ja mesilaste hukkumine võib olla selle tagajärg, siis edastab PMA saadud informatsiooni mesilaste hukkumise kohta maakonna veterinaar keskusele.

III. Teavitamisele reageerimine

III.1. Veterinaar keskuse järelevalveametnik kooskõlastab PMA ga edasised tegevused mesilaste suurenenud suremuse põhjuste väljaselgitamiseks.

III.2. Mesilaste suurenenud suremuse põhjuste väljaselgitamiseks viiakse mesilas läbi epidemioloogiline uuring, mille teostab veterinaar keskuse järelevalveametnik. Epidemioloogilise

uuringu läbiviimiseks läheb juhtumiga tegelev veterinaarkeskuse järelevalveametnik mesilasse esimesel võimalusel (hiljemalt järgneval tööpäeval). Võimalusel tuleb temaga kaasa ka PMA ametnik.

IV. Proovi võtmine hukkunud mesilastest

IV.1. Proov hukkunud mesilastest võimalike taimekaitsevahendite jääkide määramiseks võetakse juhtudel, kui kohapeal tuvastatud asjaolud viitavad võimalikule mürgistusele ja vastav rikkumine ei ole selgelt tuvastatav muude toimingutega.

IV.2. Veterinaarkeskuse järelevalveametnik võtab tarust või taru vahetust ümbrusest kaks 200 ml (ca 300 mesilast) proovi hukkunud mesilastest. Proovid pakendatakse selleks ette nähtud proovikarpi ja nendele antakse tunnuskoode. Kui ühes mesilas on hukkunud mesilasi samaaegselt mitmes mesitarus, kogutakse kaks proovi erinevatest tarudest, kusjuures proov võib siis olla suurem kui eelnäidatud 200 ml.

IV.2.1. Mesiniku soovi korral võetakse ka vastuproov, mis pakendatakse nii, et seda ei ole võimalik rikkumata avada ja märgistatakse analoogselt põhiprooviga ning see jääb säilitamiseks mesiniku juurde.

IV.3. Üks proov saadetakse Põllumajandusuuringute Keskuse (PMK) laborisse analüüsimiseks ning teine säilitatakse veterinaarkeskuses.

V. Tegevus proovi analüüsi tulemuste saamisel

PMK laborist analüüsitulemuste (katseprotokolli) laekumisel edastab PMA järelevalveametnik selle koopia elektrooniliselt VTA-le ja elektrooniliselt või väljatrükitult posti teel mesinikule. Katseprotokolli originaal jääb PMK-sse. Kui analüüsiga tuvastati taimekaitsevahendi jääkide esinemine hukkunud mesilastes, analüüsib PMA saadud tulemusi, võttes arvesse kõnealuse toimeaine mõju mesilastele ning informeerib koos katseprotokolli koopia edastamisega tehtud järeldustest VTA-d ja mesinikku. Analüüsi kulud kaetakse riigieelarve vahenditest kui proov on võetud ametniku poolt. Kui mesinik tellib mesilaste analüüsi ametnikega konsulteerimata, tasub ta analüüside eest ise.

Kui hetkeolukord annab PMA järelevalveametnikule põhjust kahtlustada, et mesilaste hukkumine võib olla tingitud taimekaitsevahendite kasutamise nõuete eiramisest, kontrollib samaaegselt PMA järelevalveametnik koostöös mesinikuga mesila lähiümbruses tegutsevate põllumajandustootjate taimekaitsevahendite kasutust, vajadusel võtab proovi taimsest materjalist tuvastamiseks võimalikku kasutamissooete rikkumist.

Kui proovist ei tuvastata taimekaitsevahendi jääkide esinemist hukkunud mesilastes, toimub juhtumi põhjuste edasine väljaselgitamine VTA poolt.

Menetluste tulemustest teavitab VTA PMA-d iga kuu 10ndaks kuupäevaks.

Maakondade veterinaarkeskuste ja PMA taimekaitse järelevalveametnike kontaktandmed:

Maakond	Veterinaarkeskuse ametnik	PMA taimekaitse järelevalveametnik
Harjumaa	Arvi Raie, 5657 0038	Tatjana Kuznetsova, 5399 4239
Hiiumaa	Piibe Kivisilla, 5697 9708	Helle Aasma, 510 4812
Ida-Virumaa	Eda Laas, 516 4094	Aare Mägi, 525 2278
Jõgevamaa	Arbo Kepp, 5331 1393	Jüri Siirmäe, 516 5097
Järvamaa	Hele-Mai Sammel, 5326 4669	Ülle Andrespok, 518 7875
Läänemaa	Tõnu Erik, 5663 1259	Jaak Otisalu, 5302 8397
Lääne-Virumaa	Kaja Vainula, 5693 0410	Tea Sepajõe, 5558 3657
Pärnumaa	Hans Sibrits, 526 9825	Reeli Allika, 529 1095
Põlvamaa	Peep Mälberg, 523 3097	Peeter Protsin, 5333 8594

Raplamaa	Aavo Lumi, 5169817	Ülle Andrespok, 518 7875
Saaremaa	Andro Jürisson, 526 8188	Maie Hõbenael, 5330 2756
Tartumaa	Toomas Kalja, 505 3393	Margus Mandel, 510 0233
Valgamaa	Virgo Roose, 5340 9809	Piret Mitt, 510 1794
Viljandimaa	Velta Riisalo, 525 1937	Ene Salusaar, 525 2296
Võrumaa	Elle Horn, 503 2667	Benno Laks, 507 4319

Veterinaarjärelevalveametnikel ja PMA taimekaitse järelevalveametnikel on võimalus konsulteerida ja vajadusel kaasata menetlusprotsessi mesindusorganisatsioonide poolt esitatud mesindusala eksperte.

Usaldusmesinike kontaktid:

	Maakond	Eesnimi	Perenimi	Telefon	E-mail
Harjumaa					
1		Heiki	Kruusalu	56279700	heiki.kruusalu@gmail.com
2		Ülo	Lippa	5230803	metsamesinik@hotmail.ee
3		Arvi	Raie	5168070	arvi.raie@vet.agri.ee
4		Andres	Tamla	56501056	andres@mesinikeliit.ee
5		Jaanus	Tõnisson	5079928	jaanustõnisson@gmail.com
Hiiumaa					
6		Asko	Maivel	54616460	askomaivel.veevalaja@gmail.com
7		Uku	Pihlak	5052736	uku.pihlak.002@mail.ee
Ida-Virumaa					
8		Hagbard	Räis	5084450	hagbard.rais@gmail.com
Jõgevamaa					
9		Peeter	Riba	56968569	peeterriba@gmail.com
Järvamaa					
10		Aado	Oherd	56684075	aado.oherd@gmail.com
Läänemaa					
11		Rasmus	Paesüld	55929437	murka74@gmail.com
Lääne-Virumaa					
12		Aivo	Sildnik	5207459	asildnik@gmail.com
13		Maire	Valtin	58862088	maire@mesi24.ee
Põlvamaa					
14		Ulvi	Ajalik	56608028	ulvi@nouanne.ee
15		Aimar	Teever	5206783	aimar.teever.002@mail.ee
Pärnumaa					
16		Andres	Lilleste	56620100	andres.lilleste@gmail.com
Raplamaa					
17		Ene	Laur	5265517	ene.laur@neti.ee
Saaremaa					
18		Signe	Meisalu	56485085	signe.meisalu@mail.ee
19		Raul	Orglaan	56636901	raul@susimesi.ee
Tartumaa					
20		Tõnu	Hiiemäe	5049020	tonuhiemae@hotmail.ee
21		Janek	Saarepuu	56228046	jandrys@gmail.com
Valgamaa					
22		Kaja	Väärsi	53474771	vaarsikaja@gmail.com
Viljandimaa					
23		Aleksander	Kilk	5293589	aleksander.kilk@ttu.ee
24		Jorma	Õigus	56676234	jorma44@hotmail.ee
Võrumaa					
25		Matti	Urbanik	5290388	mati.urbanik@rmk.ee

Koostööjuhised vastu võetud kolmepoolsel kohtumisel VTA-s 28.11.2017